

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
„КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО”**

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

**КАФЕДРА АВТОМАТИЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
В ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМАХ**

СОКУЛЬСЬКИЙ О.Є.

**Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи № 1
«Вибір об’єкта системної інженерії»
з дисципліни «Системна інженерія»
для студентів денної та заочної форми навчання**

Ухвалено на засіданні
кафедри
«30» серпня 2021 року,
протокол № 1

Київ-2021

Лабораторна робота № 1

Вибір об'єкта системної інженерії

Мета роботи: обрати об'єкт системної інженерії.

Теоретичні відомості

1. Визначення системи, створення якої вимагає участі системного інженера

Широке визначення системи як сукупності взаємозв'язаних компонентів, які працюють спільно як єдине ціле для досягнення загальної мети, підходить і для більшості побутових приладів.

Пральна машина складається з головного барабана для завантаження білизни, електромотора, мішалки, насоса, таймера, внутрішнього барабана, що обертається, і різних клапанів, датчиків і органів управління. Вона виконує послідовність операцій, що хронометруються, і різні допоміжні функції, залежні від тривалості прання і режиму роботи, заданого оператором. Холодильник, мікрохвильова пічка, посудомийна машина, пилосос і радіоприймач - всі вони виконують корисні операції систематичним чином. Проте при створенні цих пристроїв використовуються одна-дві інженерні дисципліни, а їх конструкція визначається давно сталою технологією. Тому вони не відповідають **критерію складності**, і ми не розглядатимемо розробку нової моделі пральної машини або холодильника як завдання, для вирішення якої необхідно привертати системну інженерію в тому сенсі, в якому ми її розуміємо - хоча, звичайно, зусилля інженерів буде потрібно для забезпечення надійності і управління витратами. Зрозуміло, в побутових приладах все ширше застосовуються інтелектуальні автоматичні пристрої на основі нових мікропроцесорів, але подібні пристрої зазвичай автономні, а їх функціональні можливості, як правило, надмірні і не повною мірою використовуються для реалізації основної функції приладу.

Оскільки розробка нових сучасних систем в значній мірі стимулюється зміною технологій, ми додамо у визначення системи, створення якої вимагає участі системного інженера, ще одну характеристику, а саме: хоч би в деяких з ключових елементів застосовується передова технологія.

Система, для розробки, випробування і застосування якої потрібні системний інженер і системна інженерія, характеризується наступними ознаками:

- ◆ інженерна насиченість виробу і, як наслідок, можливість задоволення на цій основі певної потреби;
- ◆ гетерогенність, тобто система складається з різнотипних, різнорідних компонентів з нетривіальними взаємозв'язками і, як наслідок, її створення

ведеться з використанням мультидисциплінарного підходу, а сама система відносно складна;

♦ використання передових технологій так, що саме ці технології життєво необхідні для досягнення найважливіших функціональних можливостей системи і, як наслідок, її створення зв'язане з ризиком і часто обходиться відносно дорого.

Тут і далі під інженерною насиченою системою, ми розумітимемо суть, що володіє трьома перерахованими вище властивостями, а саме: інженерною насиченістю, гетерогенністю і використанням для її створення передових технологій. Зрозуміло, ці ознаки повинні розглядатися тільки як доповнення до приведеного раніше широкому визначенню системи. В сукупності вони дозволяють виділити такі системи, при проектуванні, розробці, комплексуванні, випробуванні і атестації яких необхідна участь системного інженера. Система складається з безлічі елементів, причому деякі з них самі можуть бути складними і розглядатися як самостійні системи. Наприклад, автоматична телефонна станція може вважатися системою, а вся телефонна мережа - «системою систем».

2. Приклади систем, що потребують системного інженера

До інженерних насичених комплексних систем належать, зокрема:

- метеорологічні супутники;
- системи управління повітряним рухом в зоні аеропорту;
- системи стеження за вантажівками;
- системи бронювання авіаквитків;
- медичні інформаційні системи;
- пасажирський літак;
- сучасний прибиральний комбайн;
- нафтопереробний завод;
- автоскладальний завод;
- електростанція.

Хід роботи

1. Визначити об'єкт системної інженерії. Це повинна бути досить складна і не повністю програмна система.

2. Обґрунтувати потребу використання системної інженерії для розробки цієї системи.

Вимоги до оформлення і захисту лабораторної роботи

Об'єкт системної інженерії обирається при виконанні першої лабораторної роботи і залишається незмінним протягом усього курсу.

Лабораторна робота виконується особисто.

До здачі лабораторної роботи надається звіт (друкований або електронний) з описом дій та зображенням схем, структур та діаграм (за необхідності).

Захист студентом лабораторної роботи передбачає відповіді на будь-які питання викладача за темою роботи.